

TƯ TƯỞNG HƯỚNG BIỂN CỦA CÁC TRIỀU VUA GIA LONG MINH MẠNG

Chính sách cứu nạn trên biển dưới các triều vua Gia Long – Minh Mạng (1802-1840) là công trình nghiên cứu của Phạm Thị Thom – sinh viên K59 – Việt Nam học, Trường ĐHKHXH&NV đã đạt Giải Nhất trong Hội thi Nghiên cứu Khoa học Sinh viên ĐHQGHN. Để hiểu sâu sắc hơn về ý nghĩa khoa học cũng như thực tiễn của đề tài này, Bản tin ĐHQGHN đã có dịp trao đổi với chủ nhân công trình.

Bạn có thể chia sẻ cảm xúc khi sản phẩm của mình đạt được kết quả cao nhất của Hội thi?

Có lẽ không chỉ riêng em mà tất cả các bạn tham gia Hội thi này khi nhận được thông báo bất kể đạt giải gì cũng sẽ vỡ òa trong sung sướng, mọi khó khăn trở ngại trong quá trình nghiên cứu đều cảm thấy được đền đáp xứng đáng. Em chợt nhớ tới câu nói của thầy hướng dẫn đề tài cho em khi em còn là sinh viên năm nhất tập tành làm nghiên cứu khoa học: “Làm nghiên cứu giống như việc trồng một cái cây. Ban đầu cái cây ấy có thể gặp nắng làm khô hạn, có thể gặp mưa làm úng nước đòi hỏi bản thân mình phải kiên trì, chăm chút để cái cây ấy có thể sống và phát triển. Lúc đó cái cây sẽ ra hoa, kết trái và bản thân em sẽ được hưởng những trái ngọt đó”. Và như lời của thầy, bây giờ em đã

may mắn được “thu hoạch” những “quả ngọt” đầu tiên.

Lí do vì sao bạn lại đến với đề tài này?

Khi bước vào năm thứ hai đại học, em có đề nghị với thầy hướng dẫn muốn tìm hiểu về các chính sách liên quan đến biển dưới triều Nguyễn. Thầy giáo đã gợi ý cho em nên co hẹp lại phạm vi đề tài, tìm những vấn đề chưa có nhiều nghiên cứu chuyên sâu sẽ mang lại giá trị khoa học nhiều hơn trong khi đó tính đến thời điểm hiện tại cũng có khá nhiều công trình nghiên cứu về các chính sách hướng biển của nhà Nguyễn đã được công bố. Sau khi đọc 5 tập đầu tiên của Bộ Khâm Định Đại Nam Hội Điển Sự lệ, em quyết định chọn đề tài này để nghiên cứu. Đề tài còn khá mới bởi chưa có một công trình nghiên cứu nào chuyên sâu, sẽ có nhiều khoảng trống để khai thác, nghiên cứu. Bên cạnh đó đề tài cũng

mang tính thực tiễn khi bước đầu tiếp cận và làm rõ sự tương tác giữa yếu tố quản lý, kiểm soát các vùng biển với việc thực thi chủ quyền biển dưới triều vua Gia Long và Minh Mạng nói riêng cũng như nhà Nguyễn nói chung thông qua hoạt động cứu nạn trên biển đặc biệt ở hai quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa.

Vậy bạn có thể cho biết những điểm mới của công trình?

Chính sách cứu nạn trên biển dưới các triều vua Gia Long – Minh Mạng (1802-1840) đã làm rõ sự tương tác giữa yếu tố quản lý, kiểm soát các vùng biển với việc thực thi chủ quyền biển thời kỳ hai vị vua đầu triều Nguyễn. Đề tài này cũng phân tích làm rõ về tư tưởng nhân đạo của hai vị vua Gia Long và Minh Mạng bằng việc cứu vớt người bị nạn trên các vùng biển của mình. Qua đó, chúng

ta có thể thấy đề tài đã minh chứng ý thức về biển của cha ông ta, nhu cầu thực thi và kiểm soát chủ quyền biển, tư tưởng hướng biển, nhân đạo của các vị vua được thể hiện qua hoạt động cứu giúp người bị nạn.

Công trình đã gạt hai được những kết quả như thế nào?

Là triều đại cuối cùng trong lịch sử phong kiến Việt Nam, triều Nguyễn đã kế thừa những tri thức, kinh nghiệm trong xây dựng và bảo vệ đất nước của các triều đại trước để xây dựng một quốc gia thống nhất, có vị trí mạnh trong khu vực. Với tầm nhìn hướng biển trong điều kiện đất nước có vùng biển rộng, nhiều thiên tai, hai vị vua đầu triều Nguyễn đã nhận thấy cần phải đưa ra những chính sách cụ thể trong việc giúp đỡ người bị nạn trên biển, giúp họ phần nào cảm thấy an tâm hơn khi qua lại vùng biển Việt

Nam cũng như là một cách để xác lập an ninh chủ quyền trên biển. Chỉ trong một thời gian cầm quyền chưa lâu nhưng những chính sách cứu nạn khá toàn diện và những hệ quả mà nó mang lại đã cho thấy đó là một cố gắng rất lớn của vua Gia Long – Minh Mạng.

Những hoạt động ấy còn tiếp nối thêm vào truyền thống “thương người như thể thương thân” của dân tộc ta qua hàng nghìn năm lịch sử dựng nước và giữ nước. Sự giúp đỡ của vua Gia Long và Minh Mạng đối với những người bị nạn đã cho thấy tấm lòng nhân đạo của hai vị vua này. Đó lòng thương người không chỉ đối với dân chúng trong nước mà nó còn vượt qua ranh giới quốc gia đối với những người dân tộc khác, quốc gia khác.

Thay đổi cái nhìn truyền thống mang

những yếu tố “tiêu cực” trong cách nhìn nhận, đánh giá đối với triều Nguyễn nói chung và hai vị vua Gia Long - Minh Mạng nói riêng, những chính sách cứu nạn dưới triều nhà Nguyễn mang nhiều ý nghĩa chính trị - nhân đạo to lớn. Bên cạnh đó, vấn đề này còn hàm chứa nhiều giá trị thực tiễn đối với con người trong thời đại ngày nay, thấy được những gì triều Nguyễn đã làm với những người không may gặp nạn trên biển, là một khai mở cho quốc tế biết thêm rằng ngày trước khi cha ông của họ gặp nạn trên biển đã được người Việt giúp đỡ như thế nào và đó cũng là góp phần phục vụ cho công cuộc xây dựng và bảo vệ đất nước ngày nay. Bên cạnh đó, chúng ta biết rằng người ta chỉ có thể quản lý và thực hiện các hoạt động trên vùng biển do mình kiểm soát, cho nên hoạt động cứu nạn trên biển cũng khẳng định

việc quản lý biển một cách có hiệu quả và là vấn đề rất được chính quyền nhà Nguyễn quan tâm, cho nên chính sách này còn mang hàm ý khẳng định chủ quyền biển rất lớn đối với Việt Nam trong lịch sử.

Để có được những kết quả đó chắc hẳn phải có những khó khăn, thuận lợi đối với một sinh viên vừa học vừa nghiên cứu khoa học?

Với sinh viên, em nghĩ đó là điều hiển nhiên trong mọi công việc chứ không riêng nghiên cứu khoa học. Theo em, thuận lợi nhất khi sinh viên làm nghiên cứu là được sự quan tâm của thầy cô ở Khoa thậm chí là cả ngoài Khoa. Với đề tài của em ngoài sự ủng hộ và tạo tối đa điều kiện trong quá trình thực hiện, phát triển đề tài của các thầy cô trong Khoa Việt Nam học và tiếng Việt còn phải kể đến những chỉ bảo, động viên hướng dẫn nhiệt tình

của các thầy cô Khoa Văn học, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á. Song hành với những thuận lợi luôn là những khó khăn thử thách. Tùy theo từng lĩnh vực, chuyên ngành mà có những khó khăn khác nhau. Với lịch sử, khó khăn lớn nhất mà em gặp phải đó là tìm và khảo cứu tài liệu. Ban đầu, tiếp cận với một đề tài mới, cách ngày nay hơn hai trăm năm, đã có lúc em nản có ý định từ bỏ vì không tìm đủ tư liệu. Hơn nữa, nhiều bộ sử từ thời phong kiến chưa được dịch và xuất bản rộng rãi trên thị trường, vì thế việc tìm các tư liệu hầu như phải nhờ đến sự hỗ trợ của các trung tâm lưu trữ, thư viện quốc gia, các viện nghiên cứu đồng thời phải cập nhật các công trình nghiên cứu có liên quan để tham khảo. Thêm vào đó, cách tiếp cận vấn đề ở mỗi thời kì hiện đại và trung đại đều có sự khác nhau đòi hỏi phải nắm vững phương pháp tiếp cận sao cho phù hợp. Khi đã tìm thấy tư liệu, công việc khảo cứu, phân tích, tổng hợp từ những bộ sử có khối lượng lớn như Đại Nam Thực Lục, Minh Mệnh Chính Yếu,... cũng đòi hỏi cần được

đầu tư thời gian và sự kiên trì. Đó là lý do khiến đề tài của em mất hơn một năm mới có thể hoàn thành.

Mong muốn của bạn về công trình này, về một tương lai sau khi tốt nghiệp, liệu trong tương lai bạn có trở thành nhà nghiên cứu khoa học?

Em sẽ tiếp tục phát triển ý tưởng này thành khóa luận tốt nghiệp để có thêm những nhận thức mới. Còn việc trở thành nhà nghiên cứu trong tương lai thì còn phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố nữa: năng lực, khả năng thích ứng,... Ban đầu, em muốn làm nghiên cứu về lịch sử chỉ với một suy nghĩ biết thêm một chút nào đó về lịch sử Việt Nam, một quan niệm rất đơn giản mà em đọc trong một cuốn sách hồi học phổ thông: “Người không biết lịch sử nước mình là một con trâu đi cày ruộng. Cày với ai cũng được mà cày ruộng nào cũng được”. Em cũng hi vọng sẽ có thể hoàn thiện tốt hơn khả năng của bản thân mình để có thêm những cơ hội nghề nghiệp trong lĩnh vực nghiên cứu trong tương lai.

Bạn có muốn gửi gắm những tâm tư

của mình tới các thầy cô và các bạn sinh viên khóa sau?

Em xin gửi lời cảm ơn chân thành nhất tới ĐHQG HN đã tạo ra những “sân chơi” về nghiên cứu khoa học dành cho sinh viên chúng em, cảm ơn các thầy cô trong Khoa Việt Nam học và tiếng Việt đã tạo điều kiện để em được phát triển đề tài. Đặc biệt em xin cảm ơn thầy Dương Văn Huy – người đã khơi nguồn và truyền lửa cho em với nghiên cứu khoa học. Em muốn chia sẻ với các bạn sinh viên rằng 4 năm học đại học sẽ trôi rất nhanh, các bạn hãy cố gắng rèn luyện, nỗ lực bản thân, đặt ra kế hoạch, mục tiêu phấn đấu, hãy học tập và nghiên cứu khoa học để mình trưởng thành hơn.